

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО РЕСТОРАНТЪОРСТВО,
ТЪРГОВИЯ И ОБСЛУЖВАНЕ – ПЛЕВЕН**

**УТВЪРЖДАВАМ:
НЕВЕНА АРАБАДЖИЕВА
ДИРЕКТОР**

**ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ
НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ**

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет на проведено заседание с Протокол №20 / 10.09.2019 г.

Плевен, 2020

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО РЕСТОРАНТЪОРСТВО,
ТЪРГОВИЯ И ОБСЛУЖВАНЕ - ПЛЕВЕН**

5800 Плевен, ул. Цар Самуил №2 ;
тел./факс 064 / 827235, тел. 064 / 827195;
e-mail: pgrtopeven@abv.bg

**УТВЪРЖДАВАМ:
НЕВЕНА АРАБАДЖИЕВА
ДИРЕКТОР НА ПГРТО – ПЛЕВЕН**

**ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ
НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ**

**ВОДЕЩИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ПРИ ИЗГОТВЯНЕ НА
УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА НА ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО
РЕСТОРАНТЪОРСТВО, ТЪРГОВИЯ И ОБСЛУЖВАНЕ - ПЛЕВЕН ЗА
ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА:**

- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020)
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2020)
- Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 година
- Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2010 – 2020)
- Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието
- Закон за предучилищното и училищно образование
- Наредба за приобщаващото образование;
- Закон за младежта

СЪДЪРЖАНИЕ:

- I. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОБЛЕМА
- II. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА
- III. ПРИНЦИПИТЕ НА ПГРТО ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ
- IV. ПРОГРАМА НА ПГРТО ЗА ПРЕВЕНЦИЯ ОТПАДАНЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ
- V. БЪРЗ АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА
- VI. ДЕЙНОСТИ ЗА СПРАВЯНЕ С ПРОБЛЕМА ЗА РАННОТО ОТПАДАНЕ
- VII. ПРЕДПОСТАВКИ ЗА НАЛИЧИЕТО НА ЗАПЛАХА ЗА РАННО ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ
- VIII. ЦЕЛЕВА ГРУПА
- IX. МЕРКИ И ЗАДАЧИ
- X. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ

I. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОБЛЕМА

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са комплексни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна, в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга, и в педагогическата колегия. В последно време се постигнаха добри резултати, като бе намален броя на отпадналите ученици в нашето училище, но се появила една друга категория ученици, които са застрашени от отпадане. Анализирайки проблема, констатирахме, че учениците са в училище, но поради липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия допускат безпричинни отсъствия. Имат лоши прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, както и не малък брой слаби оценки, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от отпадане. Затова е нужно да се предприемат спешни мерки от цялата педагогическа колегия със съдействието на ръководството, за да се намали, а в последствие и да се ликвидира този проблем.

В началото на учебната 2020/2021 година в Професионална гимназия по ресторантьорство, търговия и обслужване – Плевен беше направена оценка на риска от отпадане на ученици от училището. Като рискови фактори, предшестващи отпадането, бяха идентифицирани:

- Продължително отсъствие от училище;
- Проблемна семейна среда;
- Трудна адаптация към изискванията в училище ;

Някои други причини, водещи до отпадането на младежите от образователната система, са:

1. Бедността е една от основните причини някои деца никога да не тръгват на училище: макар и не във всички случаи. Тя е и корелат на повечето от останалите причини.
2. Здравословни проблеми.
3. Ниска грамотност и необразованост на родителите е един от неизменните спътници на крайната маргинализация на отделни обществени групи.
4. В случаите на отпадащи от училище деца от етническите малцинства етнокултурните причини играят важна съпътстваща, а често и водеща роля.
5. Миграция на родителите: през последните години този проблем се изостри и обхвана големи групи хора, търсещи препитание. Често при миграция на родителите в Западна Европа децата остават в семействата на роднини, които не проявяват адекватен ангажимент към образованието. През последните години се засили и тенденцията родителите да вземат децата си в чужбина: за месеци, а често – и за години. Това създава сериозни проблеми пред българската образователна система: поради своята ниска степен на адаптивност тя трудно интегрира деца, които са били известно време в чужбина и те често отпадат.
6. Като едно добре организирано училище, което умее да приобщава родителите, Професионална гимназия по ресторантьорство, търговия и обслужване – Плевен има ресурси да предлага по-широк спектър от образователни възможности извън двусменното обучение в клас и прилага модерни педагогически методи на работа (вкл. интеркултурно и интерактивно образование) е много добре екипирано за откриване на ранните сигнали за отчуждаване на учениците от училището. Такова училище може да реагира своевременно на подобни сигнали преди проблемите да са се задълбочили. В този смисъл най-добрата програма за намаляване на риска от отпадане е едно достъпно и толерантно училище, свързано с родителската общност, с мотивирани и иновативни учители, които използват

разнообразни методи на преподаване, съобразно състава и нуждите на учениците. Интеркултурното и интерактивно образование е много добра основа за изграждането на толерантно и достъпно училище. Когато тези очевидни дадености липсват, рискът от отпадане е вече налице, а неговото намаляване изисква продължителни усилия.

С оглед на посоченото превенцията на отпадането изисква определени организационни и педагогически предпоставки, концентрирани в училището като институция, но обхващащи и граничещите до него системи: родители, местна общност, институции.

II. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Обща цел:

Да върнем учениците отново в класните стаи и да им помогнем да намерят онова нещо, заради което да останат.

Подцели:

1. Прилаганите мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно напускане на образователната система чрез използването на добри практики.
2. Изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност.
  - *Индикатор за постигане – намаляване безпричинните отсъствия;*
3. Създаване на положителни нагласи към учебния процес.
  - *Индикатор за постигане – успехът на застрашените ученици.*

III. ПРИНЦИПИТЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО РЕСТОРАНТЪОРСТВО, ТЪРГОВИЯ И ОБСЛУЖВАНЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици кореспондира с темата за включващото образование като предпоставка за предотвратяване на социалното изключване. Базира се на основни принципи на включващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава.
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус.
- Включващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много по-голяма степен, отколкото детето да се адаптира към системата.
- Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми.
- Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес.
- Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване.

1. Всеки ученик може да бъде отличник!

- 1.1. Да открием тази област, в която даденият ученик е добър.

1.2. Да му помогнем да се превърне в отличник в тази област, като доразвие своите знания и умения по приемлив за обществото начин.

1.3. Чрез това, в което е добър, да развие допълнителни знания и умения и в останалите области, които са заложи в учебните програми, т.е. да направи прехода от това, в което ученикът е отличник, към останалото, в което обществото иска да бъде отличник.

2. Училището може да бъде привлекателно за всяко дете!

2.1. Да подпомагаме въвеждането на интеркултурно образование в училище – чрез ЗИП, предметите от ЗП – за да могат децата и родителите на всички ученици да видят своята култура в училище, както и за формиране на толерантност сред всички деца и родители.

2.2. Да подпомагаме качествено въвеждане на разнообразни клубове с цел разнообразяване на учебния процес и приближаването му до потребностите на ученика.

2.3. Да направим училището привлекателно място и за учениците, които не проявяват особен интерес към учебното съдържание.

2.4. Да създадем толерантна среда, която ученикът да почувства като своя и в която може да открие своето място.

IV. ПРОГРАМА НА ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО РЕСТОРАНТЪОРСТВО, ТЪРГОВИЯ И ОБСЛУЖВАНЕ – ПЛЕВЕН ЗА ПРЕВЕНЦИЯ ОТПАДАНЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ

1. Програмата се основава на стратегията на Професионална гимназия по ресторантьорство, търговия и обслужване – Плевен за превенция на отпадането от училище, базирана на иновативно, гъвкаво и личностно-ориентирано обучение:

- учениците да получат пълноценни знания, умения и компетентности;
- да се изградят като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности в демократично гражданско общество;
- да развият творческите си заложби и способности;
- да изградят умения и навици за здравословен начин на живот;
- училището да се утвърди като конкурентноспособен и привлекателен център за всички юноши и младежи с афинитет към ресторантьорството, хлебопроизводството, сладкарството и икономиката от района.

2. Визията на Професионална гимназия по ресторантьорство, търговия и обслужване – Плевен като училище, осигуряващо ефективна, качествена и достъпна подкрепа за ученици, застрашени от отпадане, която осигурява пълноценна личностна реализация в училищния живот. Обучение в областта на професията, допълнено с качествено езиково обучение и овладяване на информационно-комуникационните технологии; Разнообразни дейности, насочени към удовлетворяване на желанията и потребностите на учениците:

- Съчетаване на класно-урочни и извънкласни форми на обучение и възпитание;
- Висококвалифицирани и мотивирани учители, работещи като екип от отговорни и развиващи се личности, проявяващи толерантност, загриженост и зачитане на човешкото достойнство;
- Работа с талантиливи деца;
- Работа с деца в неравностойно социално положение;
- Работа с деца със специални образователни потребности;
- Работа с деца с различна етническа принадлежност;

- Уютна и функционална образователна среда.

V. БЪРЗ АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА

1. Силни страни:

- Квалифицирани учители;
- Интерактивни методи на обучение, използване на ИКТ;
- Извънкласни дейности;
- Възможности за изява;
- Създаване на приятелска среда;
- Добра материална база;
- Работа по проекти;
- Извършване на дейности по превенция на отпадането;
- Училище за родители;
- Липса/минимален брой на отпаднали ученици.

2. Слаби страни:

- Липса на регистър на ученици, застрашени от отпадане;
- Недостатъчна роля на ученическото самоуправление за създаване на подкрепяща среда за ученици, застрашени от отпадане;
- Недостатъчно ефективно взаимодействие училище – родители;
- Голям брой отсъствия на учениците, както по извинителни причини, така и безпричинни, който всяка година нараства и е предпоставка за отпадане.

VI. ДЕЙНОСТИ ЗА СПРАВЯНЕ С ПРОБЛЕМА ЗА РАННОТО ОТПАДАНЕ

1. Кандидатстване (участие в) по различни проекти, насочени към финансиране на превантивни по отношение на отпадането дейности.
2. Ранно идентифициране на децата в риск чрез проучване на потребностите и интересите им.
3. Нови форми за по-голямо ангажиране на родителите.
4. Действено ученическо самоуправление.
5. Дейности в училище, свързани с обгрижването на учениците – борса за учебници, благотворителни акции, включване в полезни и разнообразни дейности и изяви.
6. Ефективно включване на ресурсите на училището и на местната общност при реализиране на дейностите за превенция на отпадането от училище.
7. Ролята на кариерното ориентиране на учениците – фактор при работа с ученици, застрашени от отпадане, с оглед бъдещата им успешна реализация.
8. Обучение на педагогическия екип да идентифицира и решава социалните, образователните, поведенческите и други проблеми, които поставят децата в риск да отпаднат от училище.
9. Разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на учениците, консултиране, професионално ориентиране и чрез активна работа със семейството.
10. Ангажиране на училищното настоятелство и на родителите в живота на училището – ключов елемент в подхода за превенция на ранното отпадане на децата от училище.
11. Поддържане на база данни, индивидуално портфолио, индивидуални програми за всяко застрашен ученик.

12. Периодична оценка и актуализиране на мерките.
13. Разширяване на връзките с извънучилищните институции.

VII. ПРЕДПОСТАВКИ ЗА НАЛИЧИЕТО НА ЗАПЛАХА ЗА РАННО ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

- Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите;
- Липса на ефективни санкции за родителите;
- Нисък жизнен стандарт на част от населението;
- Проблеми в семействата, водещи до отпадане на ученици от училище;
- Липса на финансови възможности за подкрепа на застрашени от отпадане ученици;
- Негативно влияние на приятелската среда, на „улицата“;
- Липса на подкрепяща среда около училището
- Миграционни процеси, честа смяна на местоживеенето.

VIII. ЦЕЛЕВА ГРУПА

- Ученици от VIII до XII клас, които са застрашени от отпадане по различни причини, за които съществува обективен риск от социално изключване и липсват форми за социална подкрепа.
- В по-общ смисъл целевата група включва всички ученици от училището, за превенция.

IX. МЕРКИ И ЗАДАЧИ

1. Своевременно идентифициране на признаците за изоставане в усвояването на училищния материал и степента на риска за отпадане ("ранен учебен неуспех").
2. Изработване и ежемесечно актуализиране на регистър на застрашените от отпадане деца - *регистърът се води от педагогическият съветник по информация, подадена от класните ръководители.*
3. Включване в плана на педагогическия съветник на дейности за превенция на отпадане и работа с деца в риск – *отговаря педагогическият съветник.*
4. Включване в плана на училищния ученически парламент дейности за създаване на подкрепяща среда – *отговаря ръководството на ученическия парламент.*
5. Организиране на благотворителни акции за подпомагане на застрашени и социално слаби деца – *отговарят класните ръководители и ръководството на ученическия парламент.*
6. Повишаване на социалните умения на ученическия парламент и ученическите класни съвети за подкрепа на съученици в риск - организиране на тренинги - *педагогическият съветник диагностицира уменията, необходимостта от изграждането на нови и заедно с директора организира обучението.*
7. Провеждане на анкета със застрашените ученици за установяване на проблема – *отговаря педагогическият съветник.*
8. Проучване чрез анкети и др. методи на желанията за участие на учениците в извънкласни дейности - *отговорник педагогическият съветник.*
9. Разработване на наваксащи програми по съответните предмети за преодоляване на изоставането на учениците Провеждане на задължителна допълнителна индивидуална и групова работа по съответните предмети, предоставяща възможности за индивидуален темп при усвояване на учебния материал от застрашените от отпадане ученици – *отговарят учителите по съответните предмети и ръководството.*

10. Използване на ресурсите на проект BG05M2OP001-2.011-0001 „Подкрепа за успех”, финансиран от ОП „Наука и образование за интелигентен растеж”, съфинансиран от Европейския съюз и Европейските структурни и инвестиционни фондове, за допълнително обучение по учебни предмети за преодоляване на пропуските на учениците в усвояването на учебното съдържание – *отговарят учителите, включени в проектите, и ръководството.*
11. Откриване и развиване на силните страни на личността чрез индивидуална работа с учениците или включването им в групи за занимания по интереси, за извънкласни и извънучилищни дейности за осмисляне на свободното им време. Сформиране на групите по извънкласни дейности в зависимост от желанията. *Класните ръководители, педагогическият съветник и членовете на ученическия парламент мотивират застрашените от отпадане деца да се включат в избрани от тях форми.*
12. Осигуряване на публични изяви на учениците с изявени дарби. Създаване на годишен училищен календар за извънкласни дейности и изяви, включени към Годишния план на училището. - *В календара се включат училищни конкурси и състезания, чествания, празници, ден на таланта и др. Мотивиране на застрашените от отпадане ученици да се включат в зависимост от възможностите и подготовката си.*
13. Осъществяване на ефективен диалог между училището и семействата на застрашените от отпадане ученици, чрез прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите - партньори на училището; работа на училищното настоятелство с родители на застрашени от отпадане деца – *отговарят класните ръководители, педагогическият съветник.*
14. Организиране на разяснителни кампании по превенцията, които да стигнат до родители и настойници. Продължаване на дейността на „Академия за родители”.
15. Работа по проект „Академия за родители – с подкрепа и разбиране към всяко българско дете“, тема: „Психологическото консултиране за родители и ученици в съвременната образователна среда”. Национална програма „ЗАЕДНО ЗА ВСЯКО ДЕТЕ” - 2020, Модул 2. „Добри практики за взаимодействие с родителите на институциите от предучилищното и училищното образование” - *отговарят педагогическият съветник, ръководител на проекта, класните ръководители.*
16. Засилване на контрола върху отсъствията и своевременно информиране на родителите - *отговарят класните ръководители.*
17. Разпределяне на отговорностите и ангажиментите по отношение посещаемостта на училище между класните ръководители и родителите – *отговарят класните ръководители.*
18. Провеждане на родителска среща с родителите на застрашените от отпадане ученици, на която дават писмено съгласие за предприемане на съответните мерки (ако се наложи и наказателни) спрямо техните деца. Получават личен график с дните и часовете за консултации - *отговарят класните ръководители и учителите по съответните предмети.*
19. Да се извършва месечен контрол от педагогическия съветник за състоянието на учениците и се изготвя отчет в писмена форма (свободен текст) – *отговаря педагогическият съветник.*
20. При положителни резултати, ученикът да бъде поощряван с грамота, която се прилага към личния му профил – *отговаря педагогическият съветник.*
21. Установяване на ефективен диалог училище - външни институции, имащи отношение по проблема., с оглед превенция на отпадането на ученици от училище – Държавна

агенция за закрила на детето, Център за работа с деца, Ученическа спортна школа, РДВР и др.

22. Мотивиране на педагогическия персонал за допълнителна работа по превенция на отпадането.
23. Отчитане на резултатите от дейностите по превенцията от настоящата и набелязване на мерки за следващата учебна година.

X. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ

1. Намаляване броя на отпадащите ученици.
2. Намаляване броя на безпричинните отсъствия.
3. Повишена чувствителност и компетентност на учителите за противодействие на междуличностни конфликти в ученическите колективи.
4. Повишаване на интереса и активността на учениците към и в учебния процес.

Изготвили:

Искра Траянова

Марияна Димитрова